

Bài 1:

DIỆN TÍCH MIỀN TRONG MẶT PHẪNG

Giảng viên: Nguyễn Lê Thi

Bộ Môn Toán – Khoa Khoa học ứng dụng

MỤC TIÊU BÀI HỌC

- Vẽ được các đường cong cơ bản trong tọa độ Decac và tọa độ cực.
- Áp dụng được phương pháp lát cắt để tính diện tích miền trong tọa độ Decac và tọa độ cực.

NỘI DUNG CHÍNH

1 Các đường cong cơ bản

2 Diện tích trong tọa độ Đề-các

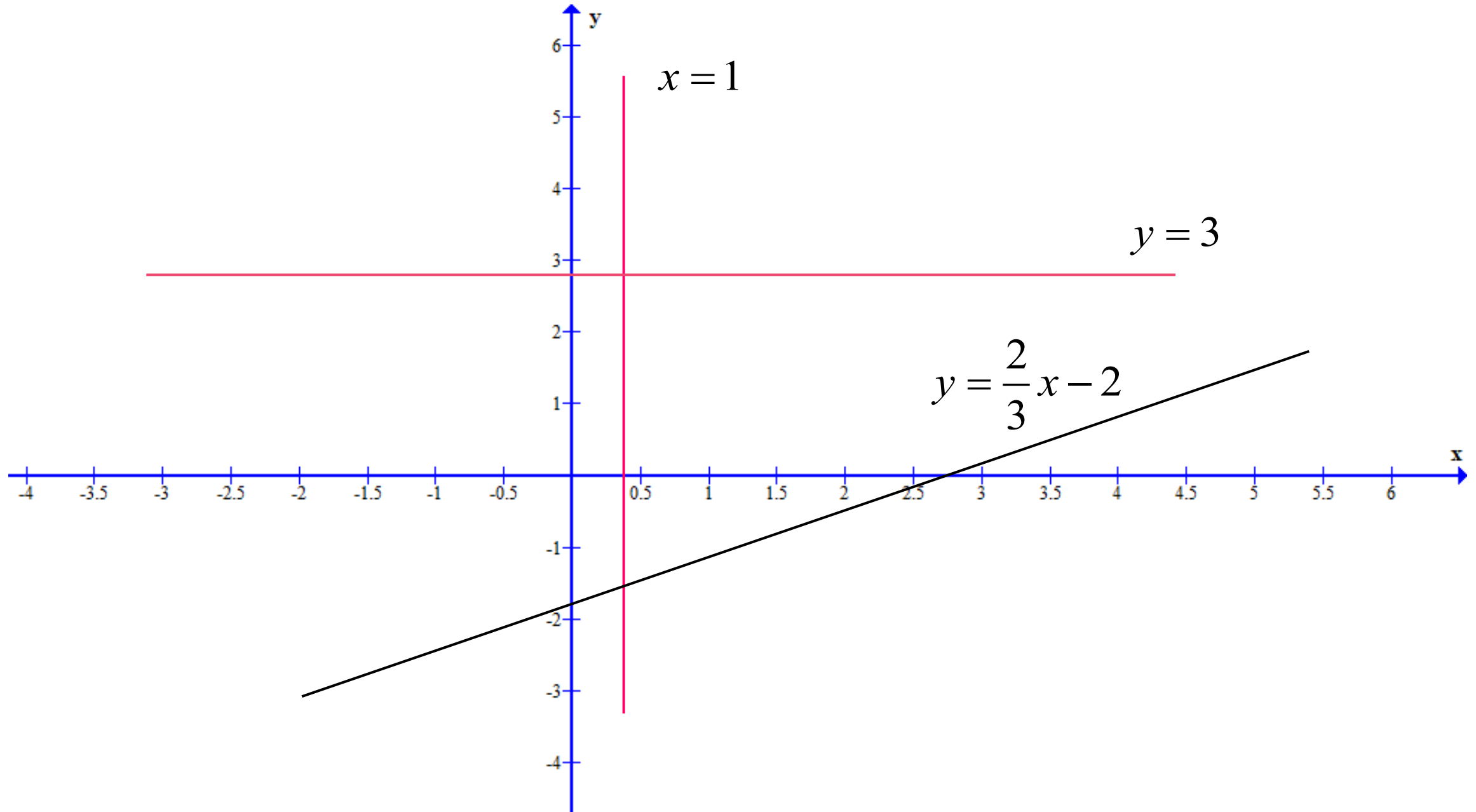
3 Tọa độ cực

3 Diện tích trong tọa độ cực

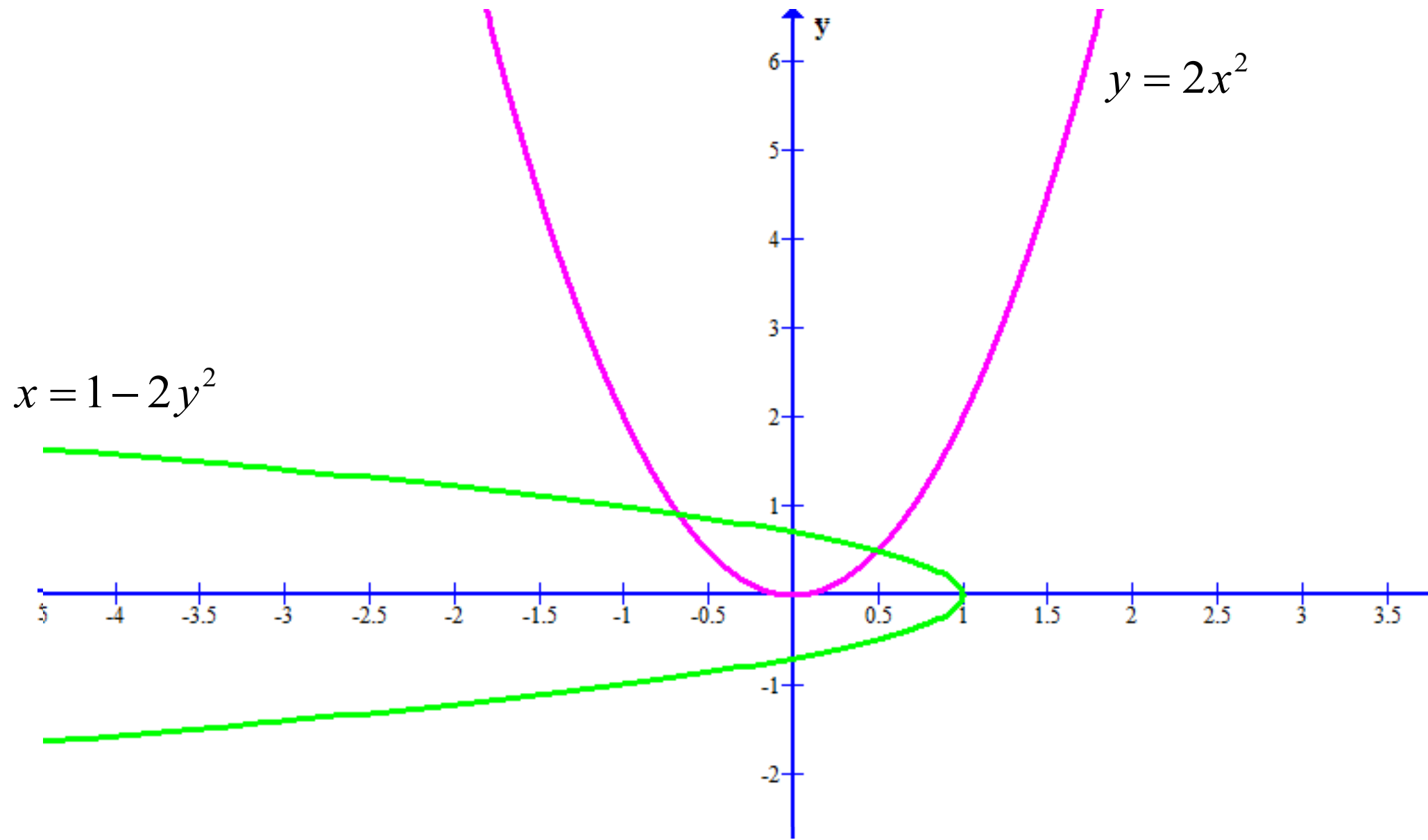

1. CÁC ĐƯỜNG CONG CƠ BẢN

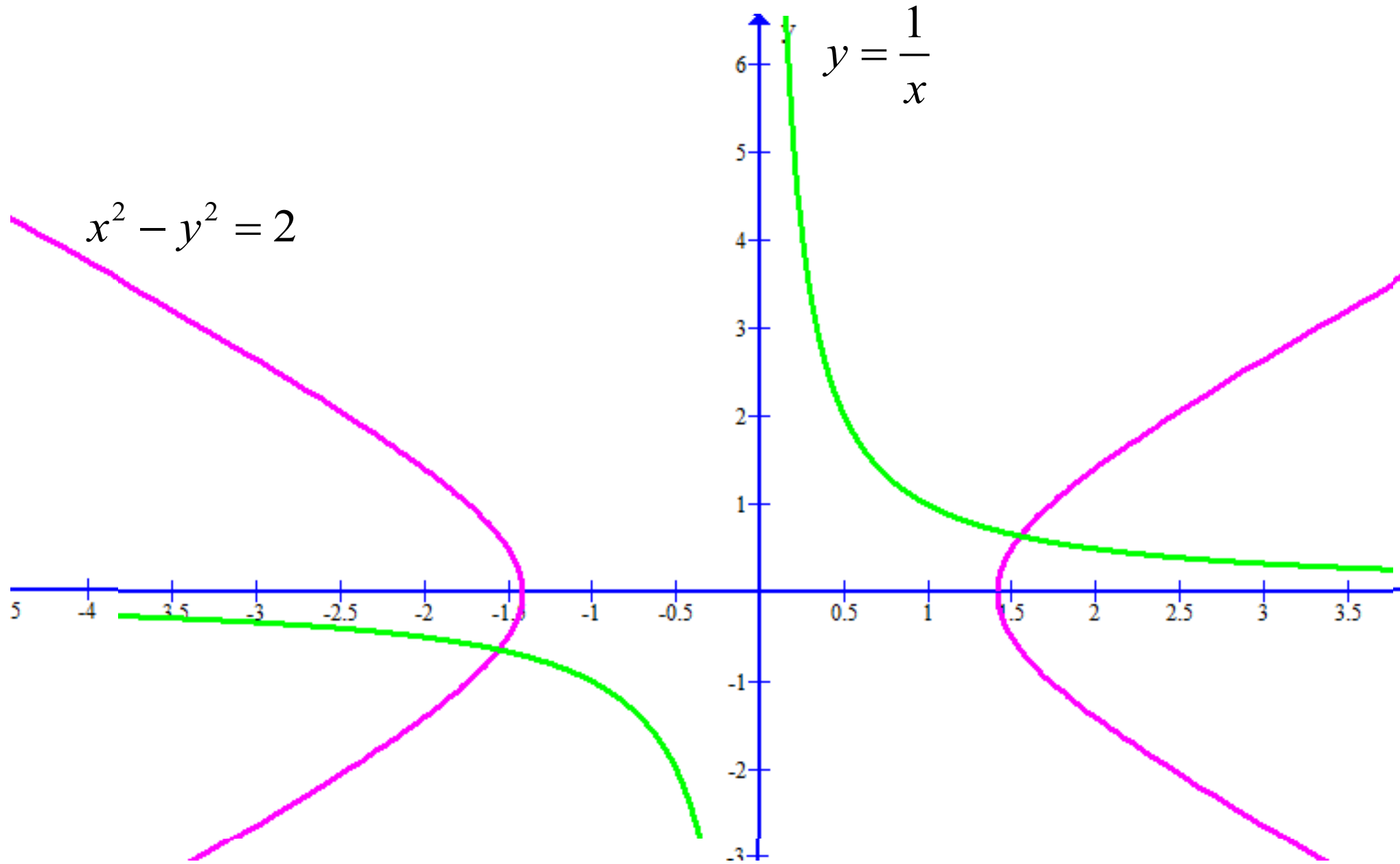
❖ Đường thẳng $y = ax + b$

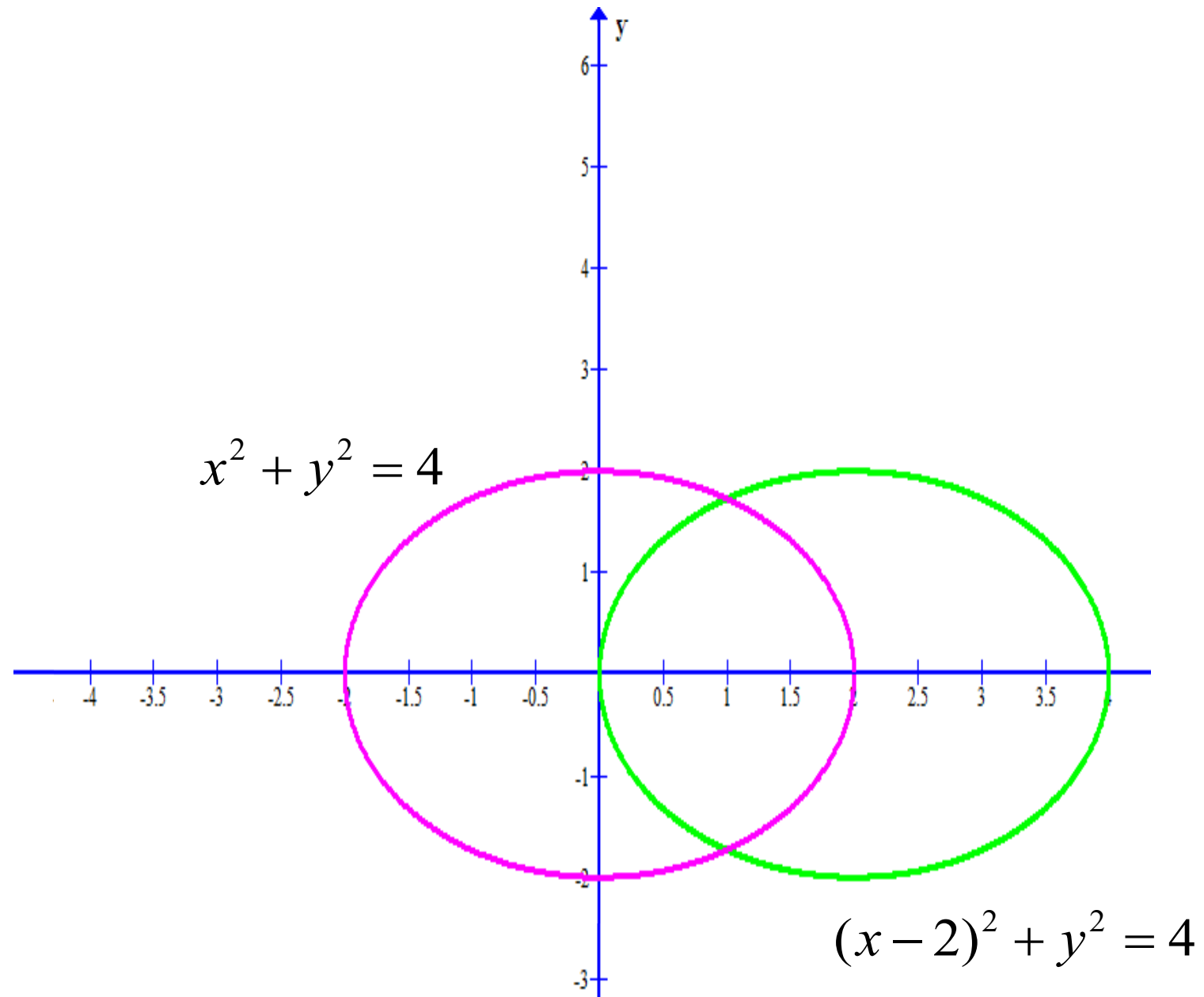
❖ Đường parabol $y = ax^2 + bx + c \rightarrow \left(-\frac{b}{2a}, -\frac{\Delta}{4a}\right)$ là đỉnh parabol

❖ Đường hyperbol

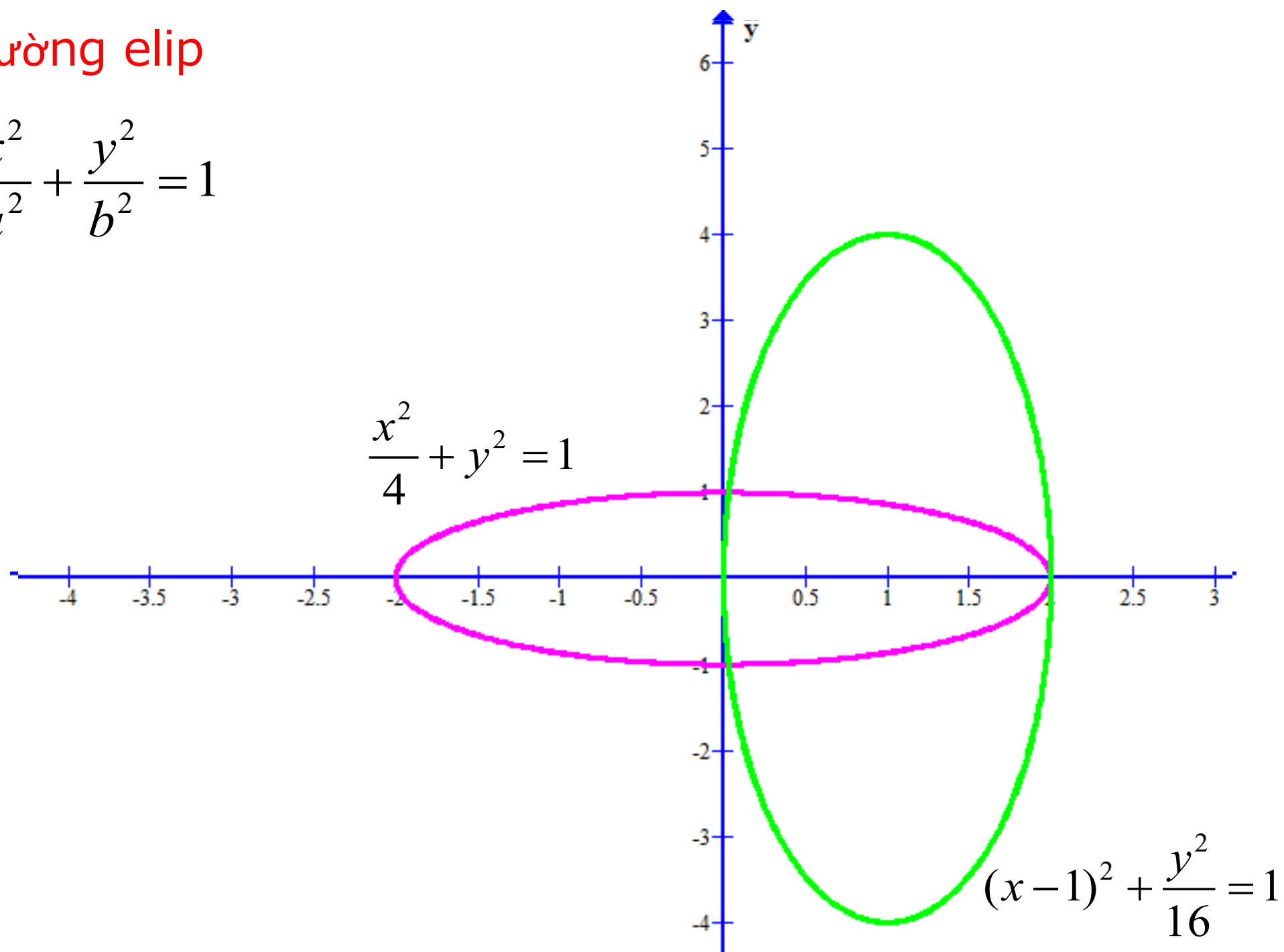
❖ Đường tròn

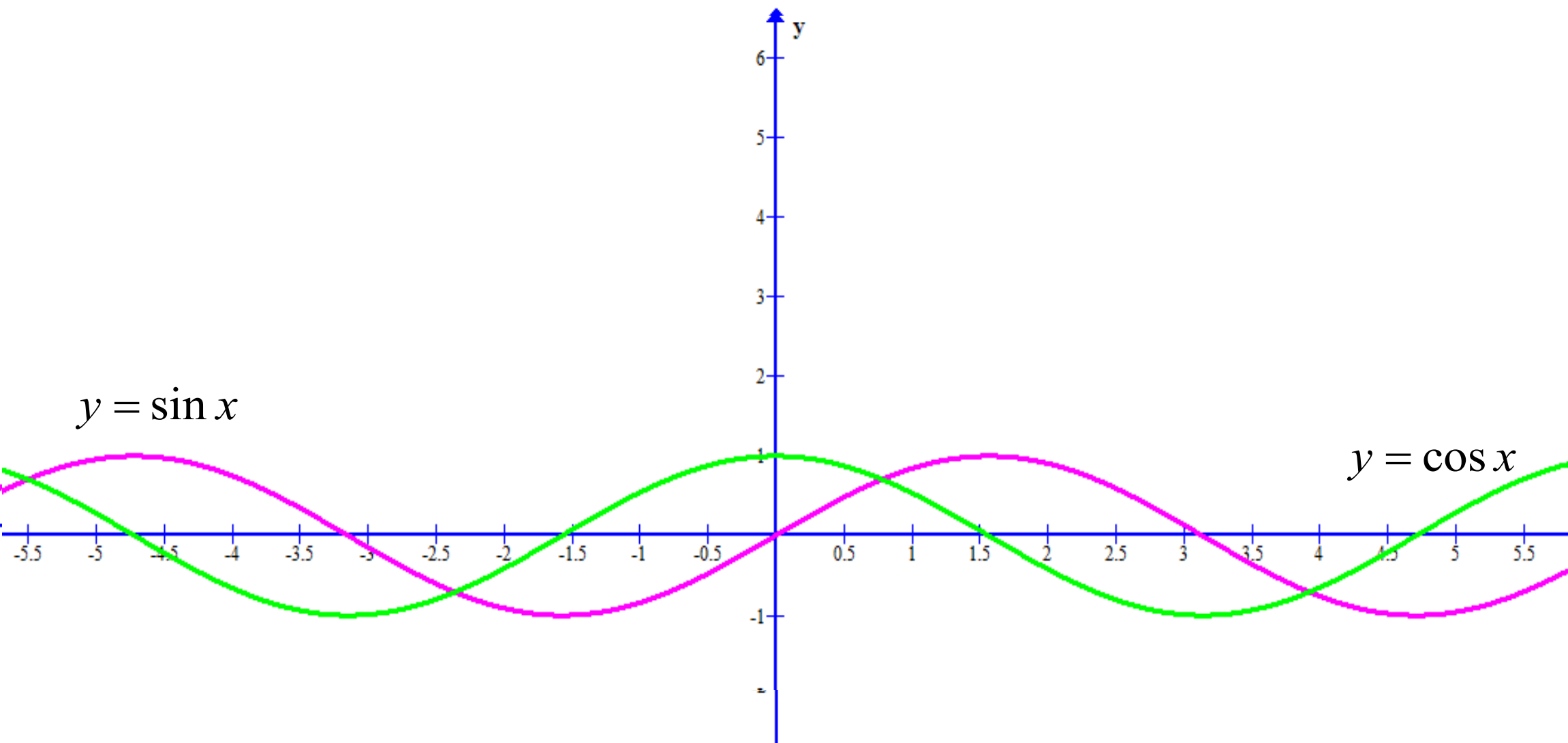

❖ Đường elip

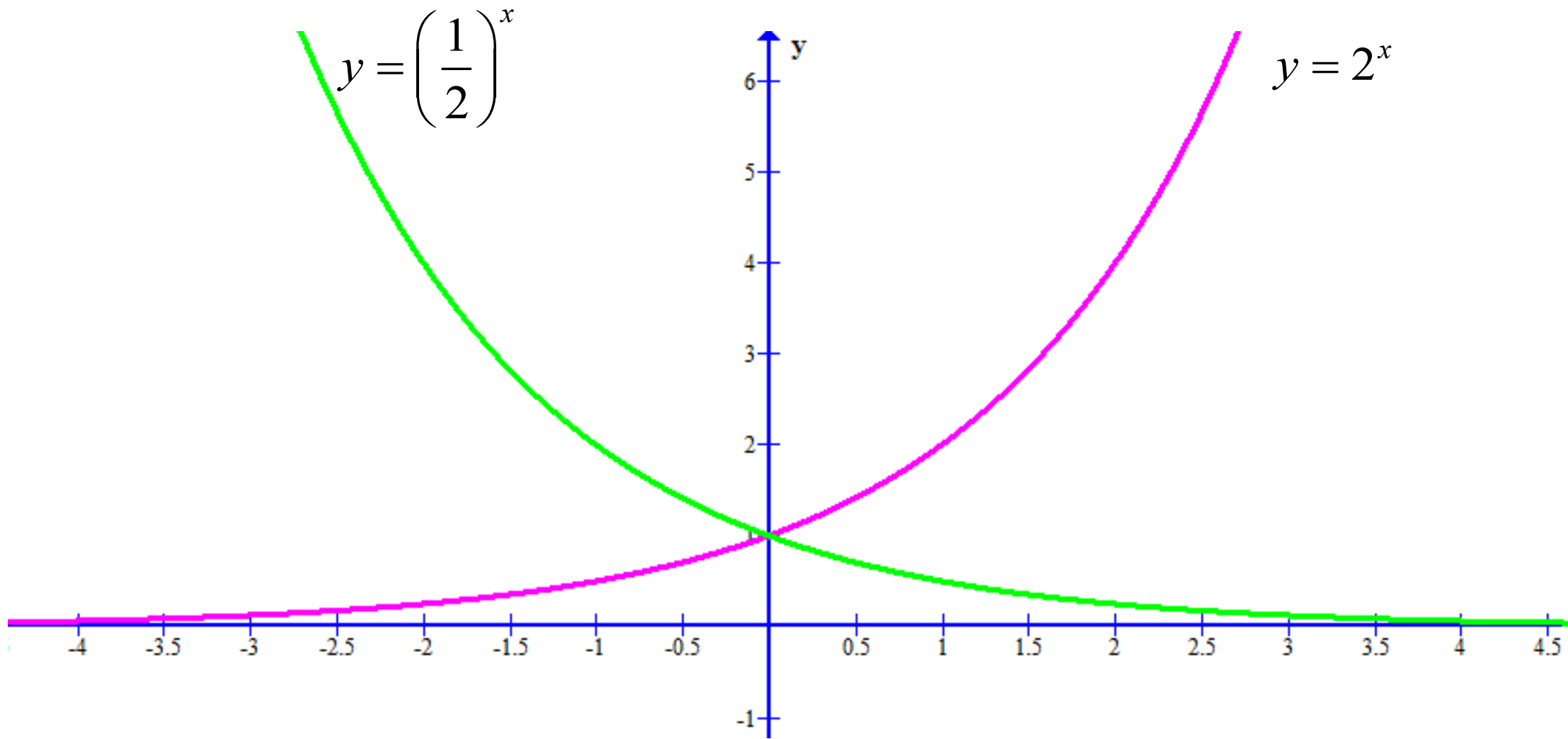
$$\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$$

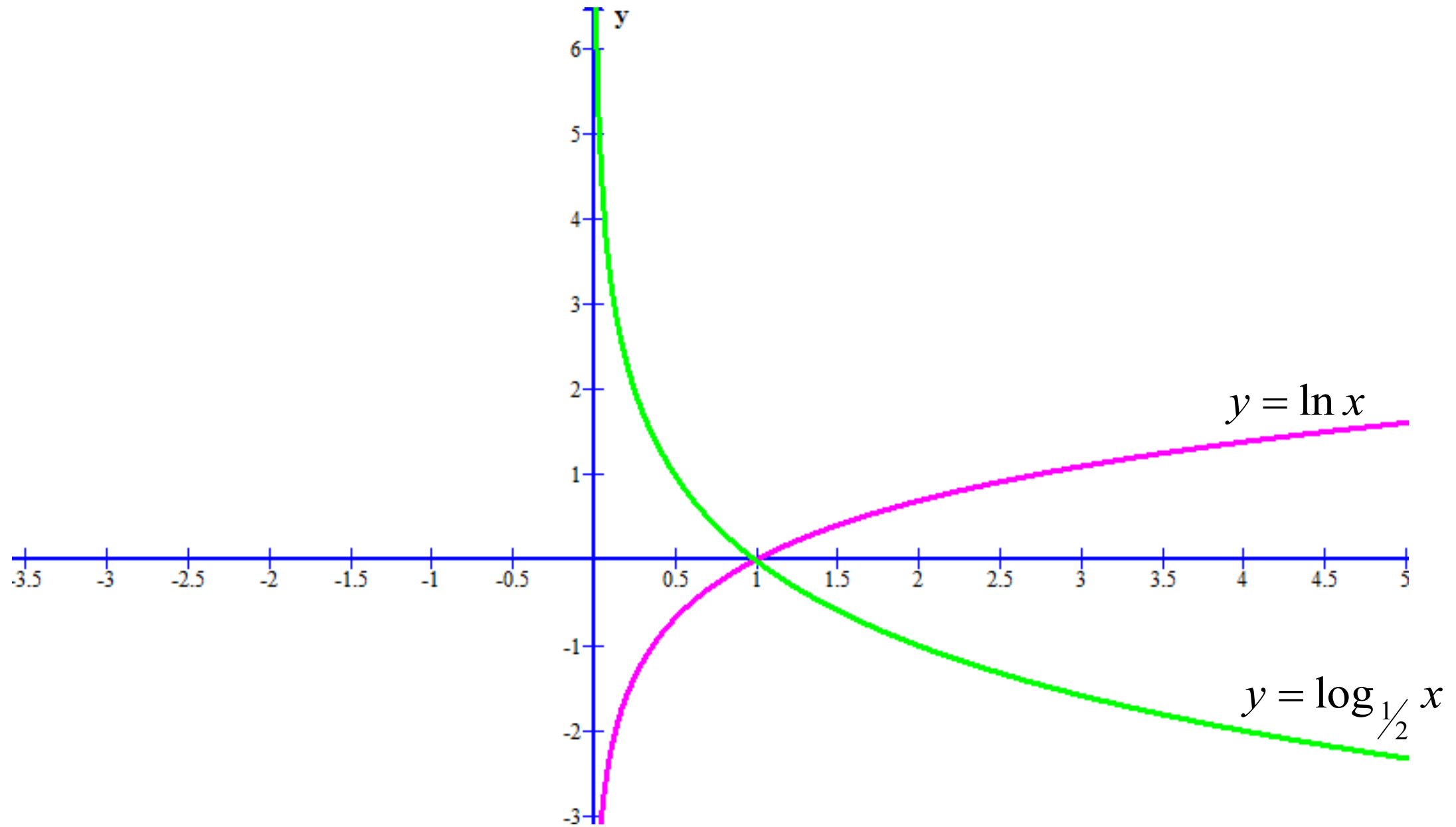
❖ Đường sin, cos

❖ Đường cong mũ

❖ Đường cong logarit

Ví dụ 1.1

Xác định miền
được giới hạn bởi
đường $y = x^2 - 2$
và đường $y = -x$

Ví dụ 1.2

Xác định miền được
giới hạn bởi đường

$$x^2 + y^2 \leq 4$$

phía dưới

$$y = \frac{1}{x}$$

và phía dưới

$$y = 2x - 2$$

2. DIỆN TÍCH MIỀN TRONG TỌA ĐỘ ĐỀ-CÁC

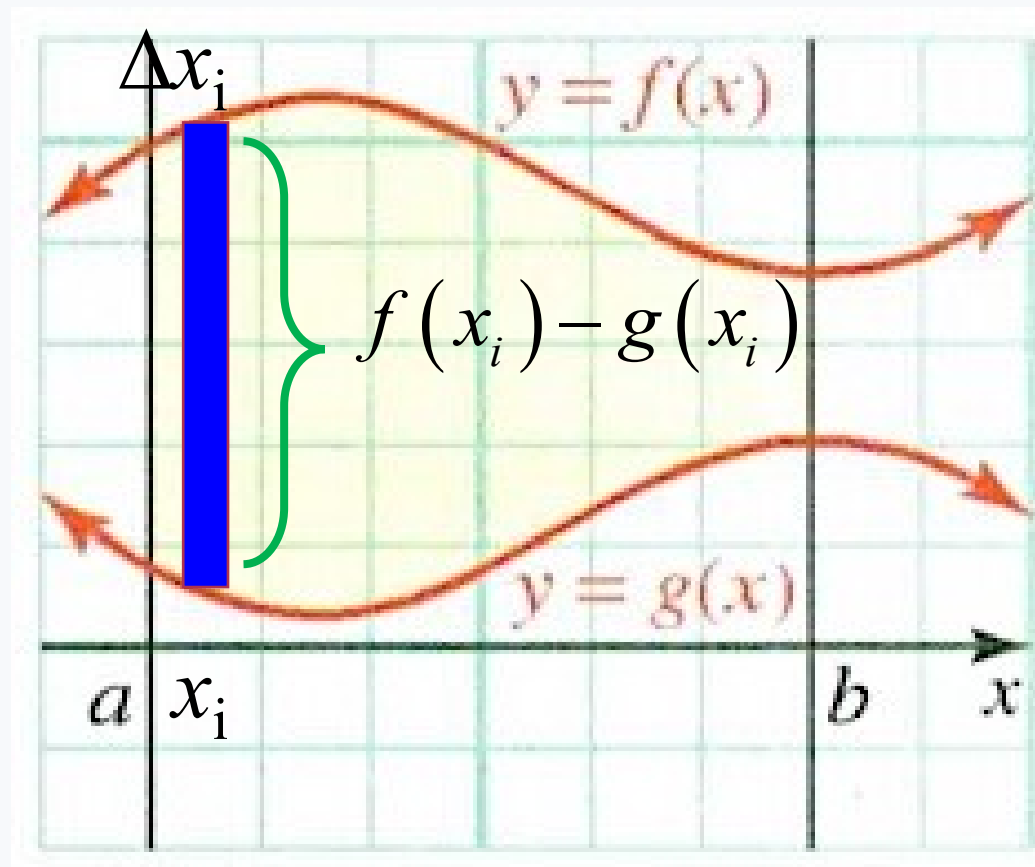
Phương pháp lát cắt thẳng đứng

Nếu hai đường cong $y = f(x)$
và $y = g(x)$ liên tục trên $[a, b]$
thì diện tích miền giới hạn giữa
hai đường cong là

$$A = \int_a^b [f(x) - g(x)] dx$$

Đường trên

Đường dưới

$$S_i = [f(x_i) - g(x_i)] \Delta x_i$$

Ví dụ 1.3

Tìm diện tích của
miền nằm giữa hai
đường $y = 2 - x^2$
và $y = -x$ bằng
phương pháp lát
cắt dọc.

Ví dụ 1.4

Tìm diện tích của
miền giới hạn bởi

$$y = \sqrt{x}, y = 2 - x$$

Và trục Ox

bằng phương pháp
lát cắt dọc.

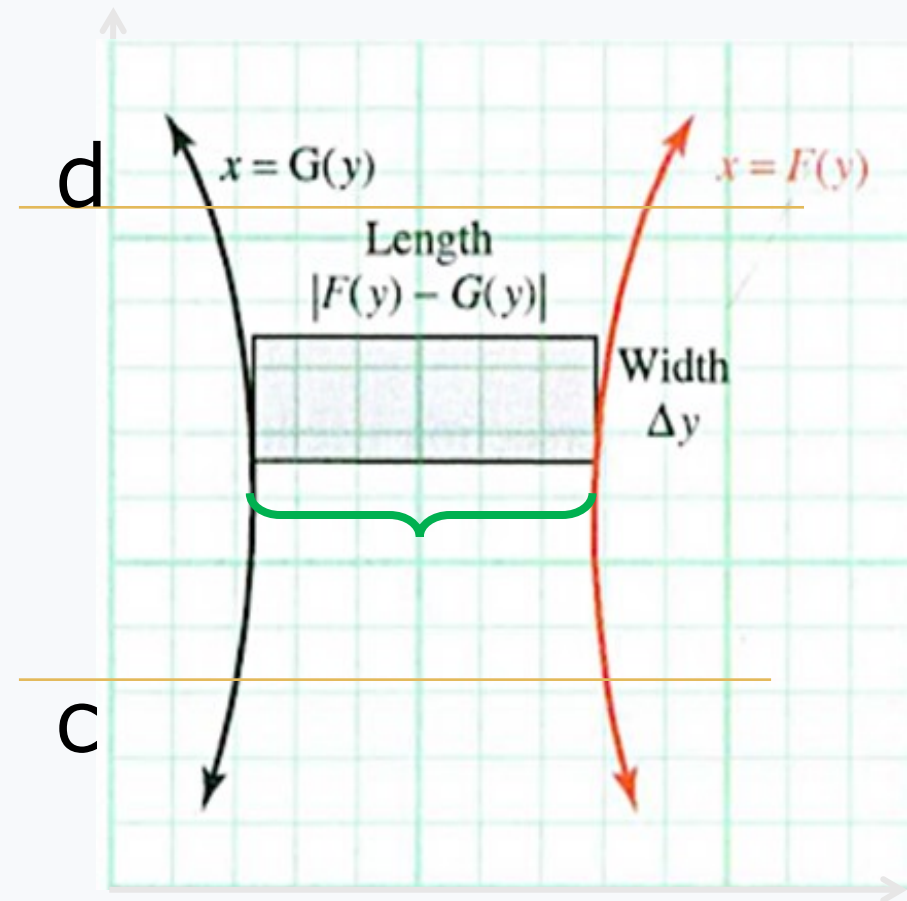
Phương pháp lát cắt nằm ngang

Nếu hai đường cong $x = f(y)$ và $x = g(y)$ liên tục trên $[c, d]$ thì diện tích miền giới hạn giữa hai đường cong xác định bởi

$$A = \int_c^d [F(y) - G(y)] dy$$

Đường bên phải

Đường bên trái

$$S_i = [F(y_i) - G(y_i)] \Delta y_i$$

Ví dụ 1.5

Tìm diện tích của
miền giới hạn bởi
đường thẳng $y = x - 1$
và đường cong

$$y^2 = 2x + 6$$

bằng phương pháp
lát cắt ngang.

Ví dụ 1.6

Tìm diện tích của
miền giới hạn bởi
các đường

$$y = x$$

$$y = 2x - 1$$

$$x = y^2$$

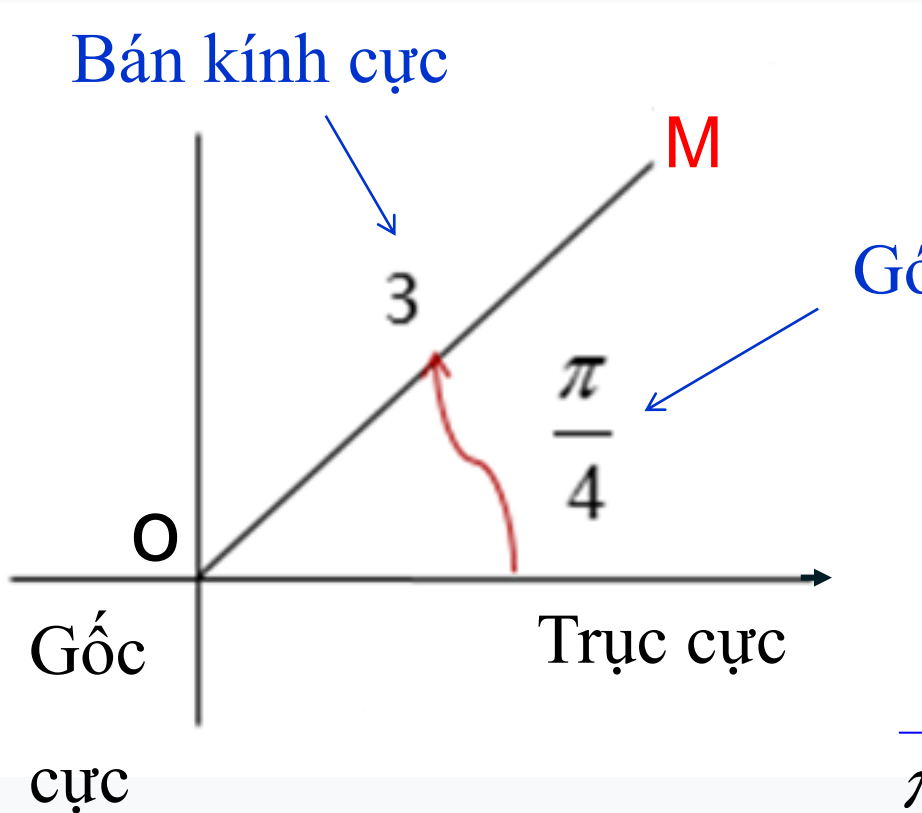
bằng 2 phương
pháp.

3. TỌA ĐỘ CỰC

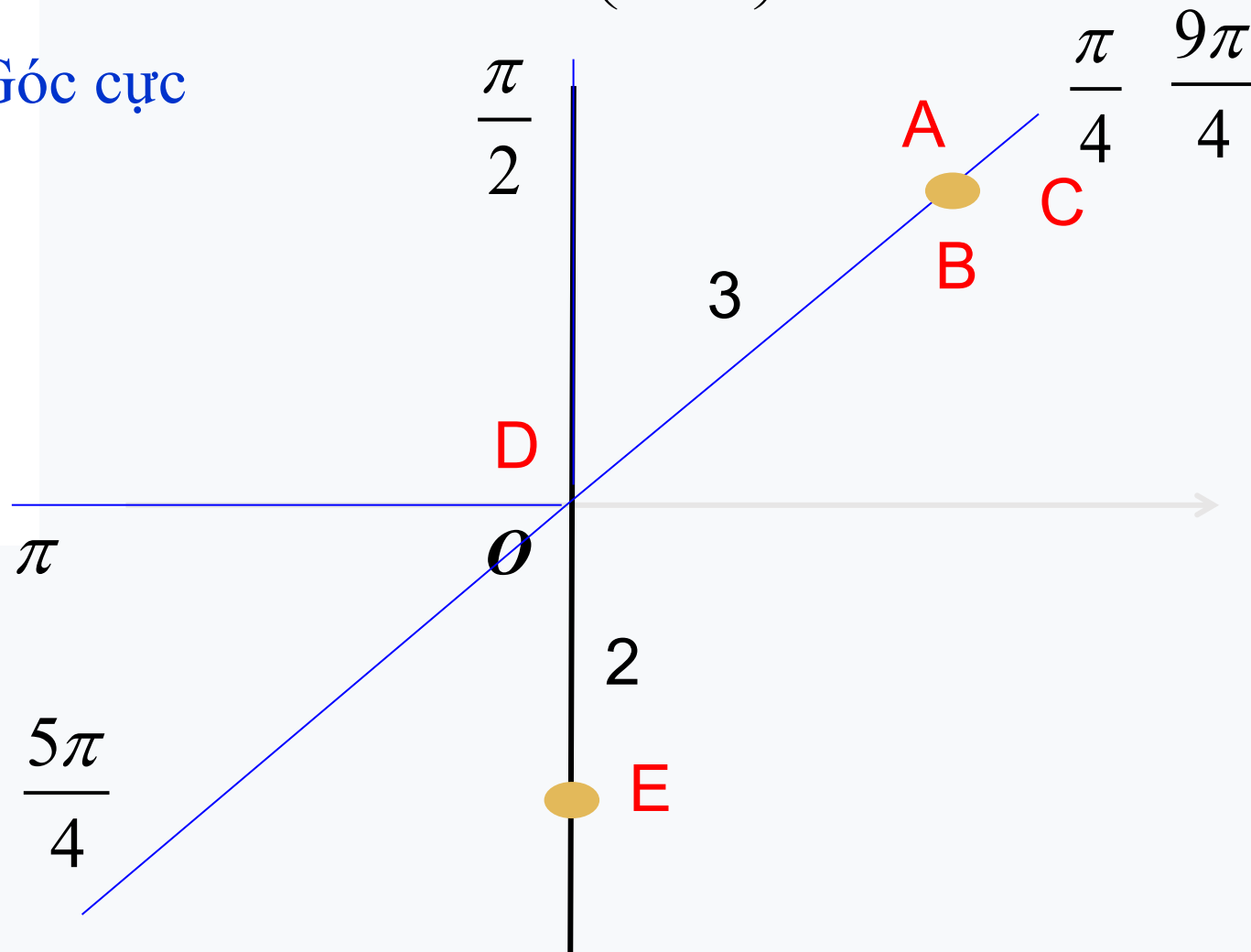
Tọa độ cực

$$A\left(3, \frac{\pi}{4}\right), B\left(-3, \frac{5\pi}{4}\right), C\left(3, \frac{9\pi}{4}\right),$$

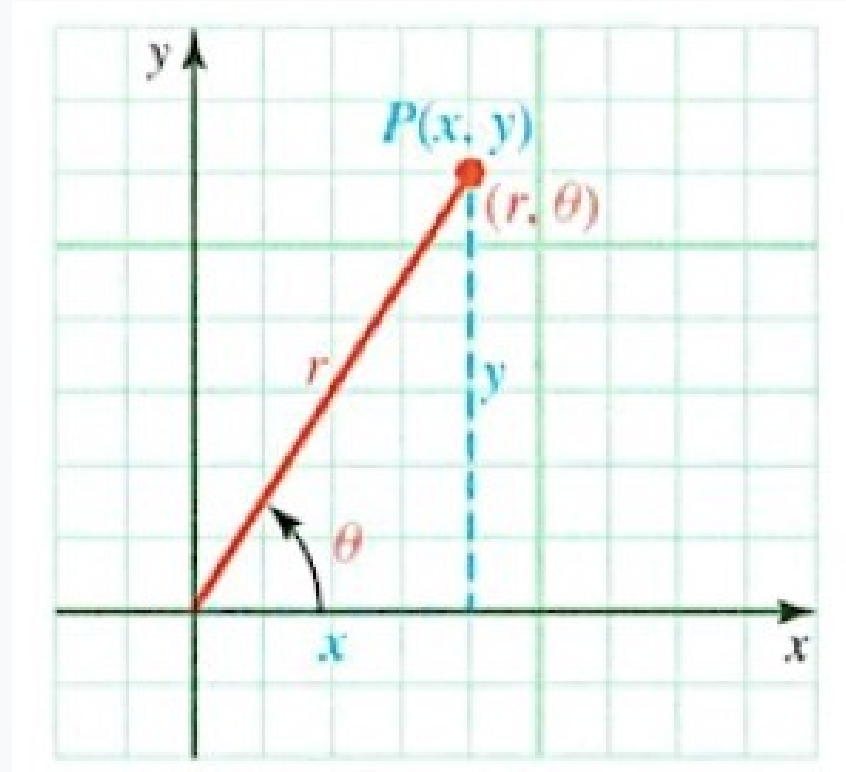
$$D(0, \pi), \quad E\left(-2, \frac{\pi}{2}\right)$$

$$M(r, \varphi) : \begin{cases} r = 3 \\ \varphi = \frac{\pi}{4} \end{cases}$$

Công thức đổi tọa độ

$$\begin{cases} x = r \cos \varphi \\ y = r \sin \varphi \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} r = \sqrt{x^2 + y^2} \\ \tan \varphi = \frac{y}{x} \end{cases}$$

Ví dụ 1.7

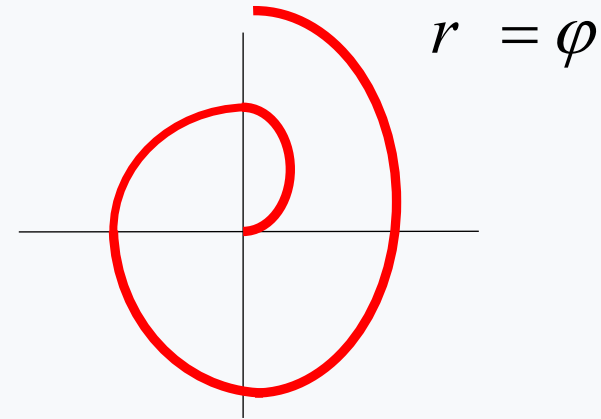
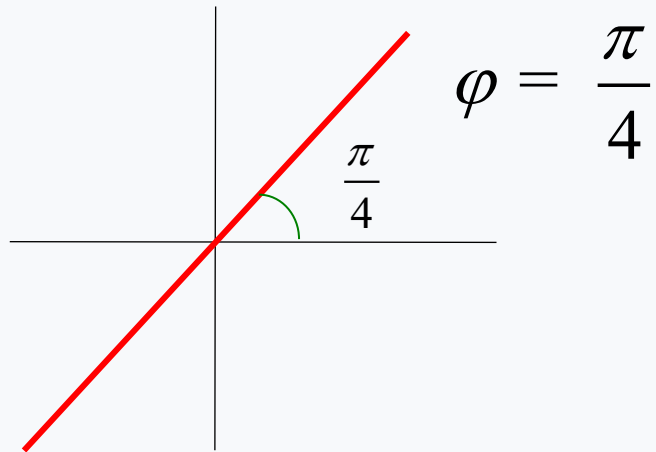
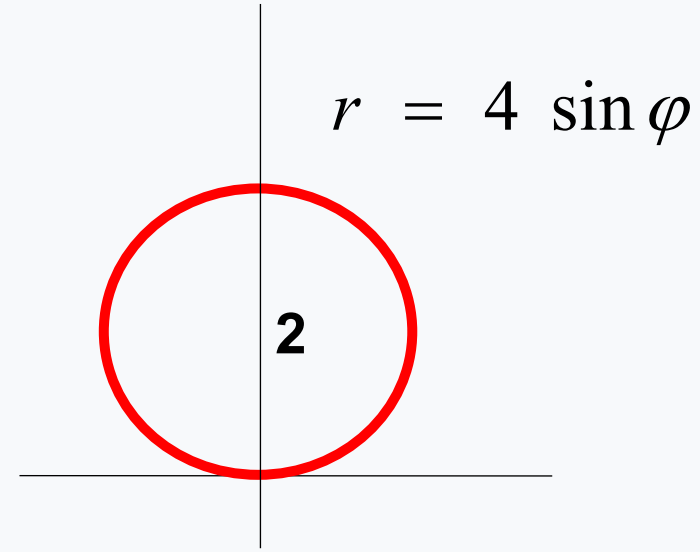
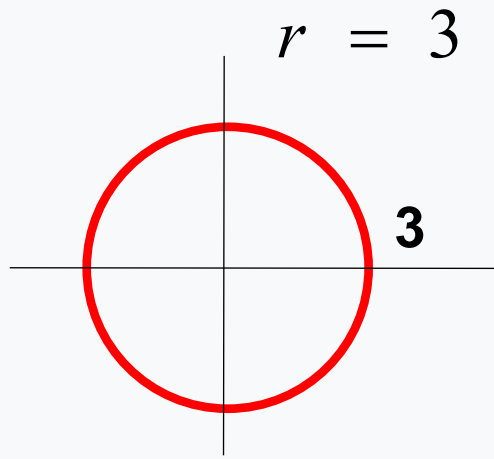
Đổi điểm $A\left(3, \frac{5\pi}{4}\right)$

sang tọa độ Decac

và đổi $B(1, -\sqrt{3})$

sang tọa độ cực.

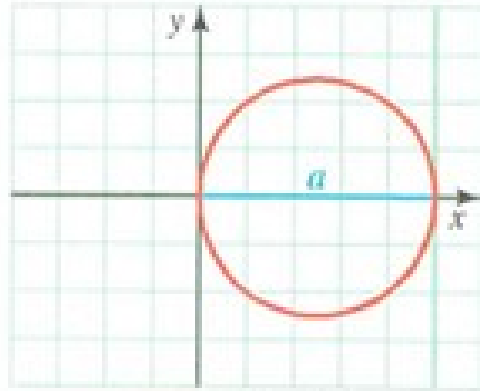
Đường cong trong tọa độ cực

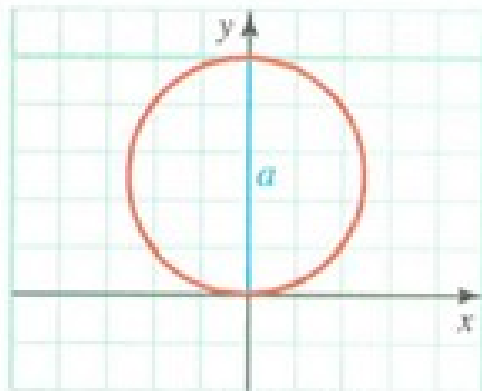
Các đường cong cực cơ bản

ROSE CURVES

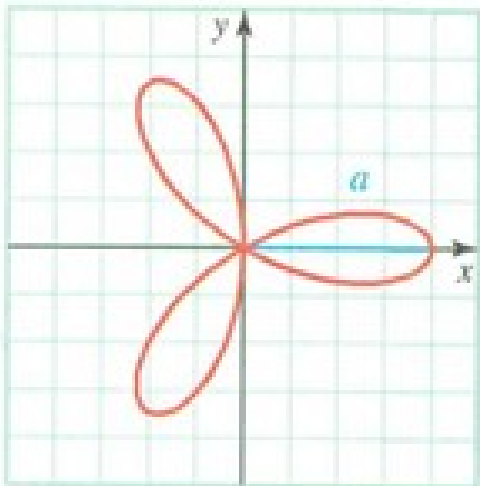
$$r = a \cos n\theta \text{ and } r = a \sin n\theta$$

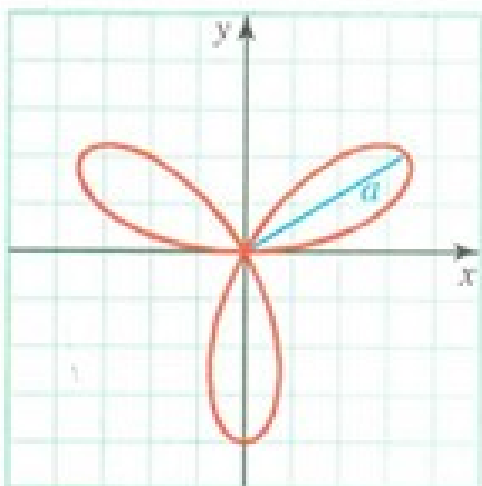
$r = a \cos \theta$; circle
standard form; one petal

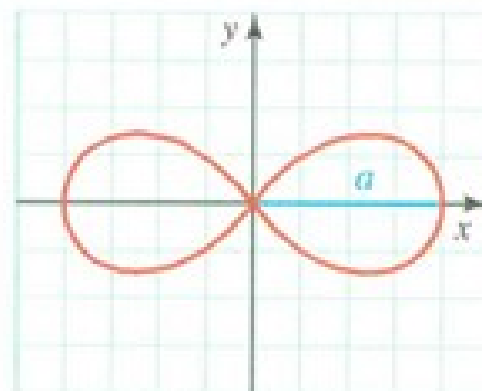
$r = a \sin \theta$; circle
 $\frac{\pi}{2}$ rotation; one petal

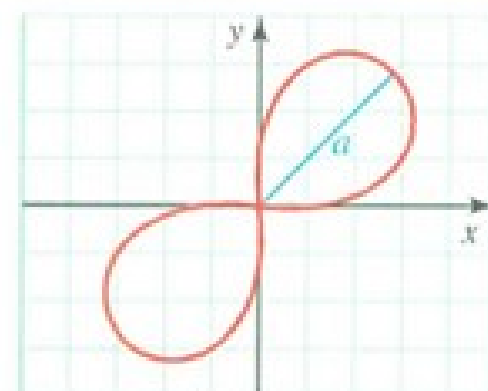
$r = a \cos 3\theta$
standard form; three petals

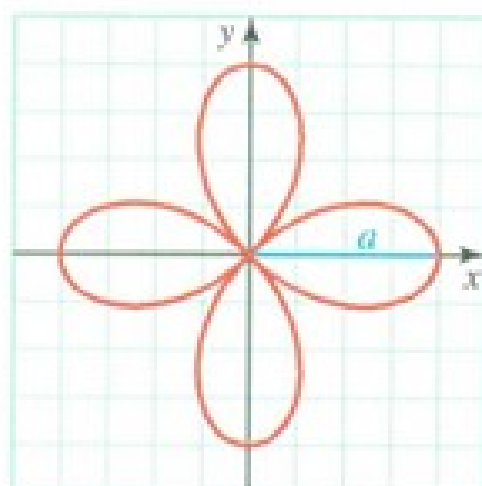
$r = a \sin 3\theta$
 $\frac{\pi}{6}$ rotation; three petals

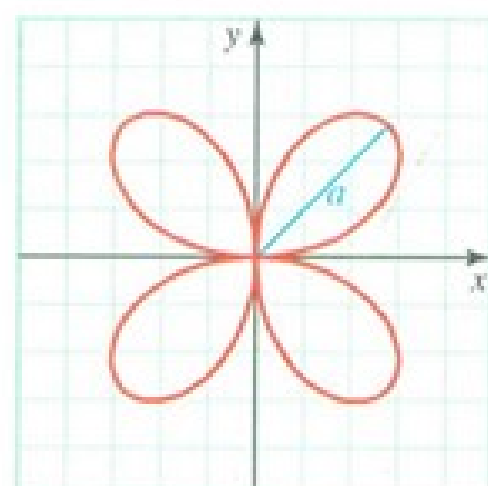
$r^2 = a^2 \cos 2\theta$
standard form

$r^2 = a^2 \sin 2\theta$
 $\frac{\pi}{4}$ rotation

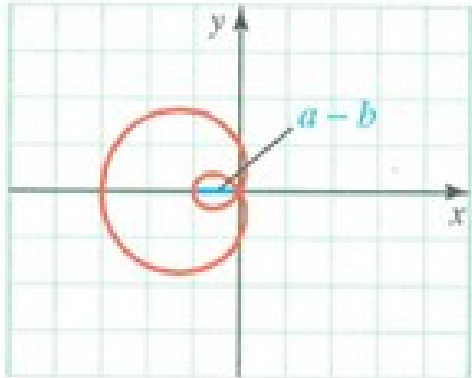
$r = a \cos 2\theta$
standard form; four petals

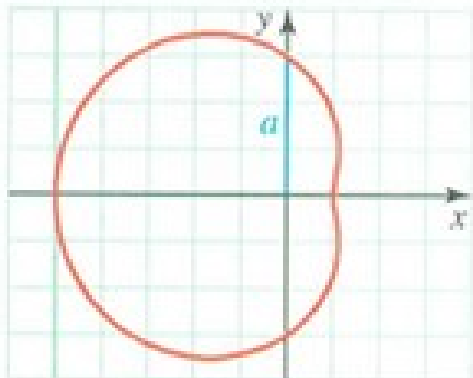
$r = a \sin 2\theta$
 $\frac{\pi}{4}$ rotation; four petals

Các đường cong cực cơ bản

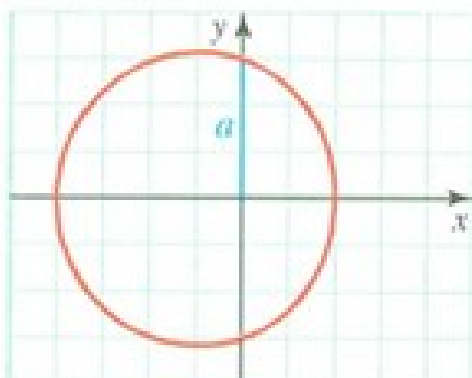
LIMAçons $r = b \pm a \cos \theta$ and $r = b \pm a \sin \theta$

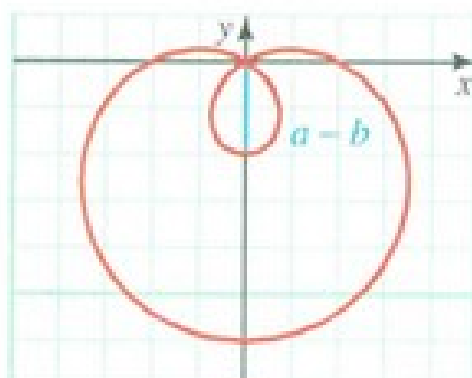
$r = b - a \cos \theta, \frac{b}{a} < 1$
standard form, inner loop

$r = b - a \cos \theta, 1 < \frac{b}{a} < 2$
standard form, dimple

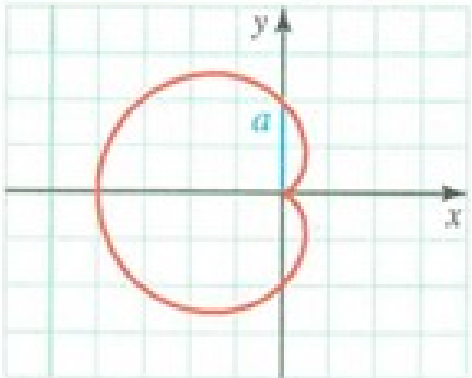

$r = b - a \cos \theta, \frac{b}{a} \geq 2$
standard form, convex

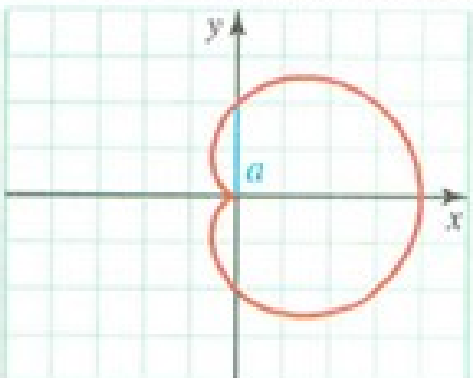

$r = b - a \sin \theta, \frac{b}{a} < 1$
 $\frac{\pi}{2}$ rotation; inner loop

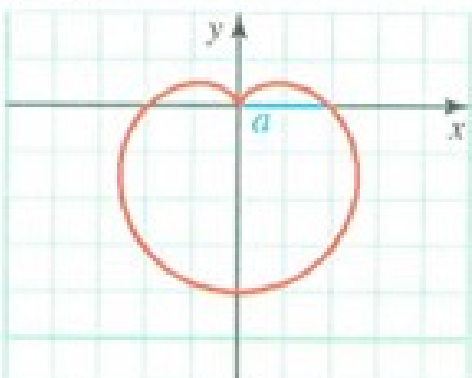
CARDIOIDS $r = a(1 \pm \cos \theta)$ and $r = a(1 \pm \sin \theta)$ Limaçons in which $a = b$

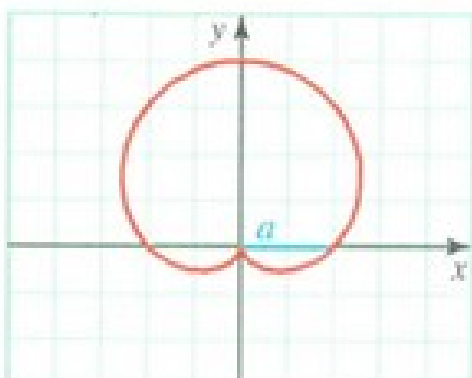
$r = a - a \cos \theta$
standard form

$r = a + a \cos \theta$
 π rotation

$r = a - a \sin \theta$
 $\frac{\pi}{2}$ rotation

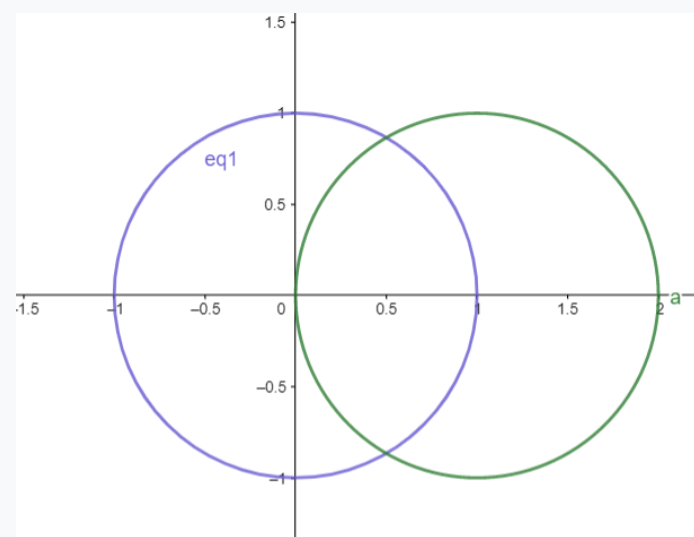

$r = a + a \sin \theta$
 $\frac{3\pi}{2}$ rotation

Ví dụ 1.8

Xác định giao điểm
và vẽ miền giới hạn
bởi 2 đường cong
cực sau: $r = 2\cos\varphi$

$$r = 1$$

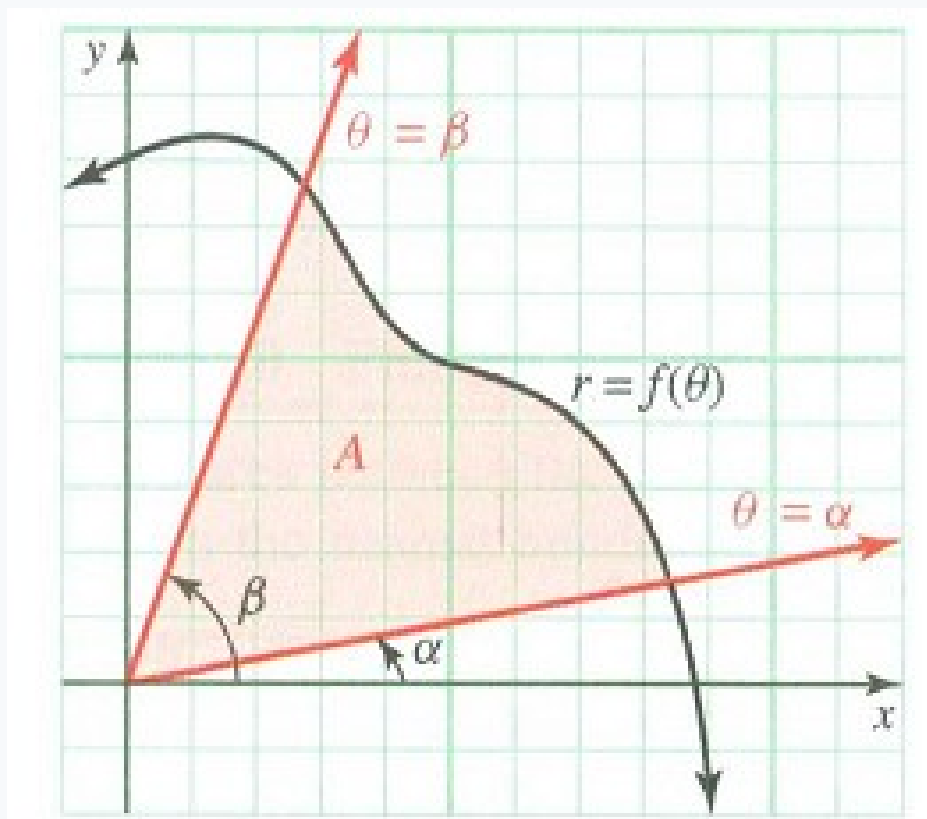
Tìm giao điểm của các đường cong cực

Bước 1 Tìm tất cả các nghiệm chung của các phương trình được cho.

Bước 2 Xác định xem điểm cực $r = 0$ có nằm trên hai đồ thị hay không.

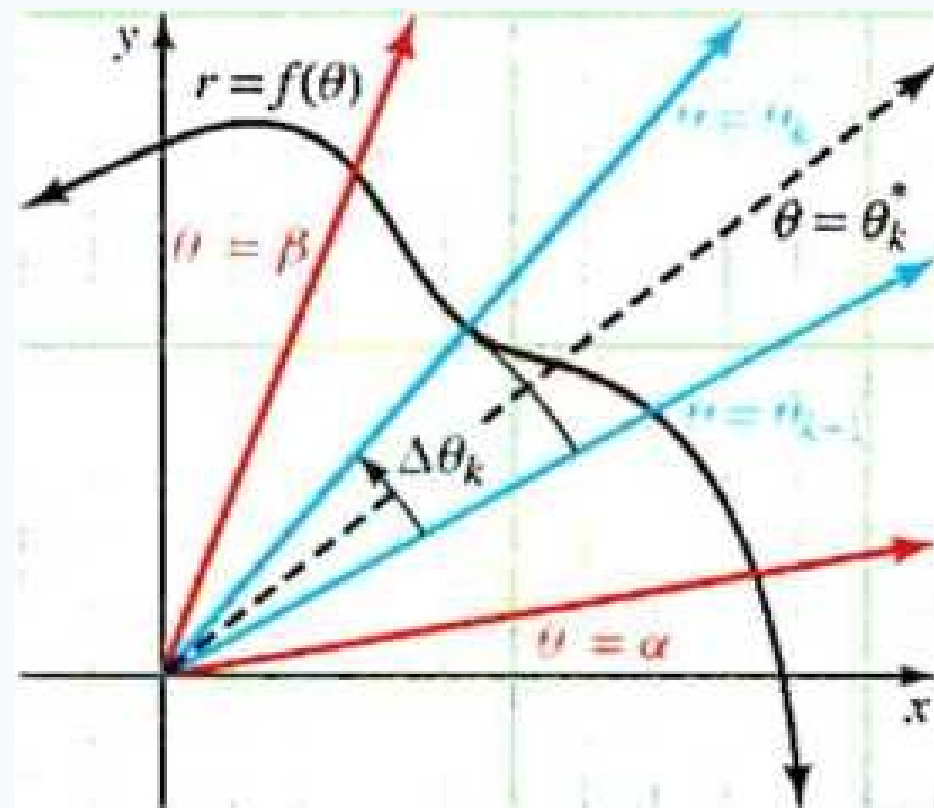
Bước 3 Vẽ các đường cong để tìm các giao điểm khác.

4. DIỆN TÍCH MIỀN TRONG TỌA ĐỘ CỰC

$$A = \frac{1}{2} \int_{\alpha}^{\beta} [f(\varphi)]^2 d\varphi$$

$$\alpha, \beta \in [0, 2\pi] \text{ hoặc } \alpha, \beta \in [-\pi, \pi]$$

$$S_k = \frac{1}{2} f^2(\theta_k) \cdot \Delta\theta_k$$

Ví dụ 1.9

Tìm diện tích nửa
trên của đường
cardioid

$$r = 1 + \cos \varphi$$

Ví dụ 1.9

Tìm diện tích miền
giao nhau của hai
đường tròn

$$r = \sin \varphi$$

$$r = \cos \varphi$$

KẾT BÀI

- Những vấn đề sinh viên cần quan tâm
- Cách vẽ các đường cong trong tọa độ Decac và tọa độ cực.
- Cách chuyển đổi giữa 2 hệ tọa độ.
- Tính diện tích miền bằng tích phân (biến tích phân, cận tích phân và hàm lấy tích phân)

THANKS FOR WATCHING!